

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Laudacja

Author: Wojciech Popiołek

Citation style: Popiołek Wojciech. (2019). Laudacja. W: P. Twardoch, W. Popiołek, M. Pazdan (red.), "Paul Lagarde : doctor honoris causa Universitatis Silesiensis" (S. 14-21). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Laudacja / Discours d'éloge

Prof. zw. dr hab. Wojciech Popiołek

Katedra Prawa Cywilnego

i Prawa Prywatnego Międzynarodowego

Uniwersytet Śląski w Katowicach

I tak np. Profesor Pyziak-Szafnicka pisze: „Poziom Jego opracowań naukowych [...], a także charakteryzująca Go postawa życiowa zdecydowały o karierze naukowej wykraczającej w znaczym stopniu poza granice Francji, czyniąc Profesora najbardziej znanym ekspertem i czołowym »legislatorem« europejskim w dziedzinie, na której skoncentrował swą działalność naukową”.

Profesor Frąckowiak podkreśla, że dorobek Profesora nie tylko wyróżnia się, ale jest wybitny. I dodaje: „Oceniając dorobek naukowy Profesora Paula Lagarde’a, należy [...] podkreślić, że chociaż z pozoru koncentruje się On tylko na prawie międzynarodowym prywatnym, to w istocie w Swoich publikacjach obejmuje zagadnienia z zakresu całego prawa prywatnego, jak również problematykę postępowania cywilnego oraz zagadnienia publicznoprawne związane z obywatelstwem i uznawaniem oraz wykonywaniem orzeczeń w obrocie międzynarodowym”.

Profesor Pazdan zauważa, że Profesor Lagarde należy od kilku dziesięcioleci do najwybitniejszych osobistości, uprawiających niełatwą dyscyplinę, jaką jest prawo prywatne międzynarodowe. Zaznacza, że Profesor jest jednym z tych autorów – znawców problematyki – których prace, analizy, oceny, idee i propozycje kształtują myślenie o nowoczesnym prawie prywatnym międzynarodowym.

W ślad za recenzentami należy więc stwierdzić, że Profesor Paul Lagarde jest dzisiaj jednym z najwybitniejszych znawców prawa prywatnego międzynarodowego na świecie. Nie mogło być jednak inaczej, bo Profesor całe życie zawodowe poświęcił tej ukochanej przez siebie dziedzinie. Połączenie tej miłości zaszczipionej Profesorowi przez Jego Mistrza – profesora Henriego Batiffola – z francuską lekkością pióra i wytężoną pracą nauczyciela akademickiego, uczonego, eksperta, kodyfikatora i organizatora, zaowocowało ogromnym dorobkiem. Wystarczy zaznaczyć, że wykaz wszystkich Jego publikacji obejmuje ponad 700 pozycji, w tym dzieła tak fundamentalne, by nie rzec kanoniczne, jak *Recherches sur l'ordre pub-*

lic en droit international privé (1959); dwutomowe *Droit international privé* (wspólnie z Henrim Batiffolem), *La nationalité française* (I wyd. – 1975), *La réciprocité en droit international privé* (1977) czy wreszcie *Le principe de proximité dans le droit international privé contemporain* (1986). O zagadnieniach z zakresu prawa prywatnego międzynarodowego wypowiadał się we wszystkich możliwych formach: monografiach, dziele o charakterze systemu, opracowaniach encyklopedycznych, licznych studiach i artykułach, raportach, niezliczonych glosach i notach. Profesor Lagarde jest znakomitym odzwierciedleniem myśli Seneki (Młodszego), iż życie bez zajęć naukowych jest śmiercią i grobem żywego człowieka. Doniosłość poszczególnych Jego dzieł opisana została w recenzjach i mijałoby się z celem powtarzanie zawartych tam uwag. Wystarczy stwierdzić, że dzieła naukowe Profesora zawsze budziły żywy oddźwięk. Olśniewały precyzją wywodu i urodą myśli.

Wskazać należy także na aktywność Profesora na innych polach, jak chociażby udział w pracach Francuskiego Komitetu Prawa Prywatnego Międzynarodowego (Comité français de droit international privé), Instytutu Prawa Międzynarodowego (L'Institut de Droit international), Międzynarodowej Komisji Stanu Cywilnego (Commission Internationale de l'Etat Civil), europejskiej grupy prawa prywatnego międzynarodowego (Groupe européen de droit international privé – GEDIP).

Dokonania Profesora Paula Lagarde'a zostały docenione przez środowiska naukowe, o czym świadczą tytuły doktora honoris causa nadane Mu przez uniwersytety niemieckie we Fryburgu Bryzgowijskim i w Würzburgu oraz uniwersytet w Atenach.

Przybliżenie Szanownym Państwu istoty działalności naukowej Profesora Lagarde'a nie jest zadaniem łatwym. Wszak wyniki badań Profesora nad problematyką klauzuli porządku publicznego, obywatelstwa, kwalifikacji, kwestii wstępnej, znaczenia *legis mercatoriae*, uznania sytuacji prawnych w prawie prywatnym międzynarodowym itd., itd. dla przeciętnego

prawnika, nie wspominając o zwykłych śmiertelnikach nieparających się na co dzień prawem i jego stosowaniem, będą niezrozumiałe. Laudacja ma jednak także służyć – w intencji promotora – popularyzacji dzieła Szanownego Doktoranta. Spróbujmy zatem zdefiniować, choćby w dwóch zdaniach, czym właściwie jest prawo prywatne międzynarodowe, nazywane też prawem kolizyjnym. Otóż jego celem jest określenie, prawo jakiego państwa znajduje zastosowanie (jako tzw. prawo właściwe) do stosunków prawa prywatnego „zaczepionych”, przez praktycznie dowolny element, w więcej niż jednym państwie. Chodzi przykładowo o ocenę ważności małżeństwa zawartego przez obywateli różnych państw, skutków wypadku samochodowego za granicą, ocenę umowy zawartej przez przedsiębiorców z siedzibą w różnych państwach, kwestię dziedziczenia po osobie zmarłej za granicą itd. Istnienie takich sytuacji, prowadzących do powstawania konfliktów systemów prawnych w przestrzeni, jest dzisiaj codziennością. Spotyka się z nimi każdy z nas.

Dzieła Profesora Lagarde’a w głównej mierze służą wyjaśnieniu fundamentalnych problemów prawa prywatnego międzynarodowego, nie tylko z perspektywy francuskiego systemu prawnego – wszak nauka nie ma ojczyzny – ale w skali międzynarodowej. Dlatego w laudacji, skierowanej do szerokiego grona odbiorców, podkreślić należy szczególne zasługi Profesora w zakresie tworzenia i komentowania prawa istotnego dla wszystkich tu obecnych, a mianowicie prawa prywatnego międzynarodowego Unii Europejskiej. Odegrał On doniosłą rolę przy formułowaniu i objaśnianiu między innymi konwencji rzymskiej o prawie właściwym dla zobowiązań umownych z 1980 roku i rozporządzenia spadkowego UE z 2012 roku, jest współautorem komentarzy do rozporządzeń UE dotyczących stosunków majątkowych małżeńskich i stosunków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich. Istotne znaczenie mają rozważania Profesora Lagarde’a na temat europejskiego kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego.

Istotnym przejawem aktywności Profesora jest Jego działalność na rzecz Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego i udział w pracach Haskiej Akademii Prawa Międzynarodowego – mekki kolizjonistów z całego świata. Jest laureatem niezwykle prestiżowej Nagrody Hagi – Prawa Międzynarodowego 2011 (Prix de La Haye de Droit International 2011), przyznanej po raz pierwszy przedstawicielowi prawa prywatnego międzynarodowego.

Nie sposób nie wspomnieć o znaczeniu Profesora Lagarde’a dla nas, Polaków. Jego dorobek jest doceniany również w polskiej doktrynie, której przedstawiciele wielokrotnie odwołują się do dzieł Profesora.

Wielu z nas, polskich przedstawicieli nauki prawa prywatnego międzynarodowego – by przywołać w tym miejscu recenzję Profesora Pazdana – wspomina Université Panthéon-Sorbonne, w którym Profesor Lagarde przez trzydzieści lat tego prawa uczył. To tam bywali także przybysze z Polski, w tym również z Uniwersytetu Śląskiego. Mogli zawsze liczyć na opiekę naukową i życzliwość Profesora.

Życzliwość Profesora Lagarde’a dla Polski znalazła swój szczególny wyraz w 1980 roku, kiedy – w czasach „pierwszej” Solidarności – odwiedził Uniwersytet Śląski. Wyraził poparcie dla zapoczątkowanych wtedy w Polsce przemian, a później – w okresie stanu wojennego – wielokrotnie okazywał nam swoje wsparcie i życzliwość.

Ta życzliwość i – nie waham się tego powiedzieć – przyjaźń łączące Profesora z uczonymi zza żelaznej kurtyny uzyskały, już w tym wieku, nowe oblicze. Jak podkreśla w swojej recenzji Profesor Pyziak-Szafnicka, charakterystyczne jest dla Niego „życzliwe otwarcie na włączenie państw Europy Wschodniej, postkomunistycznych, do procesu ujednolicania prawa”.

Recenzentka zauważa przy tym, i nie sposób tego spostrzeżenia nie przytoczyć, że chociaż prawo prywatne międzynarodowe może być postrzegane jako zbiór zimnych, bezuczuciowych instrumentów praw-

nych, to we wszystkich pracach Profesora Lagarde'a widoczny jest Jego humanizm, przejawiający się przede wszystkim w trosce o pozycję prawną jednostki, uwikłanej w trudności, jakie niesie za sobą coraz szybsza i bardziej intensywna wymiana międzynarodowa. Dostrzegając też odżywiający co jakiś czas konflikt narodowych egoizmów, czego niestety jesteśmy świadkami także w naszym kraju, Profesor w swoich pracach i wypowiedziach poszukuje – jak podkreśla Pani Profesor Pyziak-Szafnicka – dróg możliwego kompromisu między regulacjami krajowymi, kompromisu będącego podstawową gwarancją bezpieczeństwa, nie tylko prawnego.

Zgodzić się więc należy ze stwierdzeniem, że właśnie postawa życiowa Profesora Paula Lagarde'a, znajdująca stałe odbicie w Jego pracach, umożliwiająca Mu współpracę z uczonymi ukształtowanymi w różnych porządkach prawnych, zadecydowała o międzynarodowej pozycji Pana Profesora. Podkreślić należy przy tym Jego skromność, w pełni zrozumiałą, bo przecież ogromna wiedza czyni skromnym. „Puste kłosa dumnie wznoszą się ku niebu, kłosa pełne ziarna w pokorze chylą się ku ziemi” (Erskine Caldwell).

Zmierając powoli do końca, muszę jeszcze raz podkreślić, że uroczystość nadania tytułu doktora *honoris causa* nauczycielowi akademickiemu i uczonemu to symbol szczególnego uznania, wyróżnienia i dowód przyjaźni środowiska dla wspianego naukowca, dydaktyka, organizatora, ale przede wszystkim dla wyjątkowego Człowieka, obdarzonego charyzmą, wyróżniającego się życzliwością, talentem, pracowitością i cierpliwością w wyjaśnianiu skomplikowanych meandrów prawa kolizyjnego. Wszak geniusz to wieczna cierpliwość.

Profesor Paul Lagarde, otrzymując dzisiaj zaszczytny tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego, został włączony do grona naszej *Alma Mater*, uhonorowanej uznaniem tak wybitnej osobowości, jaką jest Pan Profesor.

Ponownie zacytuję recenzje.

Profesor Pazdan podkreśla: „Profesor Paul Lagarde, jak mało kto, zasługuje na nadanie Mu najwyższej godności, jaką Uniwersytet Śląski dysponuje [...]”.

Profesor Pyziak-Szafnicka zaznacza: „włączenie Profesora Paula Lagarde’a do wspólnoty akademickiej Uniwersytetu Śląskiego, [to – W.P.] [...] jej poszerzenie o jednego z najwybitniejszych współczesnych prawników europejskich”.

Profesor Frąckowiak wyraża przekonanie, że Profesor Paul Lagarde zasługuje w pełni na tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Śląskiego, a Uniwersytet zyska jako swojego doktora honorowego jednego z najwybitniejszych współcześnie przedstawicieli prawa prywatnego międzynarodowego na świecie.

Było dla mnie zaszczytem, że mogłem zaprezentować Państwu – chociaż z konieczności w skrócie – sylwetkę Profesora, uczonego światowego formatu.

Jako prawnik zaznaczam, że warunki nadania Profesorowi Paulowi Lagarde’owi doktoratu *honoris causa* określone w *Statucie Uniwersytetu Śląskiego* są spełnione.

Nic zatem nie stoi na przeszkodzie, byśmy Tobie – Dostojny Profesorze – na mocy uchwały Senatu Uniwersytetu Śląskiego nadali godność naszą najwyższą – tytuł doktora *honoris causa* – i ogłosili, że przysługują Ci wszystkie prawa i przywileje z tym związane. Prosimy Ciebie, Dostojny Profesorze, abyś tę godność przyjął raczyli.

Wojciech Popiołek